ข้อพึงปฏิบัติโดยทั่วไป
ในการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

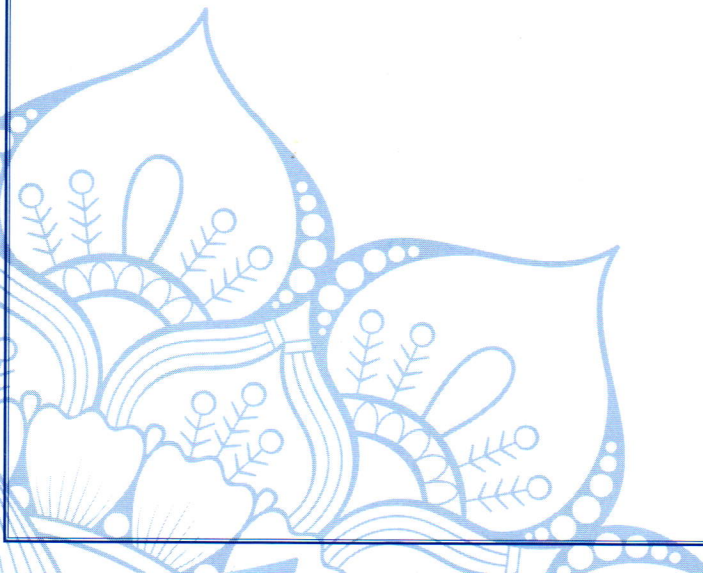

ข้อพึงปฏิบัติโดยทั่วไป
ในการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

<u>กรณีเป็นงานนั่งเฝ้าฯ</u>

เมื่อเสด็จฯ ถึง ผู้เข้าเฝ้าฯ ต้องลุกขึ้นยืนตรงเพื่อถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ยกมือไหว้ทำความเคารพหรือทักทายผู้ตามเสด็จ

การยืนถวายความเคารพ ให้ยืนตรงขาชิด แยกปลายเท้าห่างเล็กน้อย มือทั้งสองข้างแนบลำตัว

จากนั้น ให้ถวายความเคารพ ดังนี้

สุภาพบุรุษ คำนับ

สุภาพสตรี ถอนสายบัว

หลังจากนั้น ให้ยืนตรงรอจนกว่าจะเสด็จมาประทับที่พระราชอาสน์ จึงถวายความเคารพอีกครั้งแล้วนั่งลง

กรณีมีพระบรมวงศ์ตามเสด็จ ต้องรอให้ทุกพระองค์ประทับ จึงถวายความเคารพแล้วนั่งลง

ในระหว่างพระราชพิธี หากทรงลุกขึ้นเพื่อเสด็จไปทรงประกอบพิธี ผู้เฝ้าฯ ต้องลุกขึ้นยืน ถวายความเคารพ

ระหว่างทรงประกอบพิธี ผู้เฝ้าฯ ยืนในท่าตรง จนกระทั่งทรงประกอบพระราชกิจเสร็จและเสด็จไปประทับพระราชอาสน์พระบรมวงศ์ที่ตามเสด็จประทับพระเก้าอี้แล้ว ให้ผู้เฝ้าฯ ถวายความเคารพและนั่งลง

เมื่อเสด็จฯ กลับ ให้ผู้เฝ้าฯ ถวายความเคารพ และรอ

จนกว่าดุริยางค์บรรเลงเพลงจบ ในกรณี ที่พระบรมวงศ์ยังประทับอยู่ ผู้เฝ้าฯ ต้องนั่งเฝ้าฯ รออยู่ก่อน เมื่อเสด็จฯ กลับ ผู้เฝ้าฯ ต้องถวายความเคารพ แล้วจึงกลับออกจากบริเวณ

กรณีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปทรงกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิที่หน้าพระแท่น นพปฎลมหาเศวตฉัตร ให้ผู้เฝ้าฯ ลุกขึ้นยืนถวายความเคารพและยืนรอจนกว่า จะทรงกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิเสร็จ และทรงหันมาทางผู้เฝ้าฯ ขณะนั้นให้ผู้เฝ้าฯ ถวายความเคารพก่อน (หากถวายความเคารพช้า จะแลดูไม่เหมาะสม)

เมื่อเสด็จออกจากมณฑลพิธี ผู้เฝ้าฯ ยังคงยืนในท่าตรงรอจนกว่าดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีจบ ให้ถวายความเคารพอีกครั้งจึงออกจากมณฑลพิธี

ในขณะที่ทรงคม (ไหว้) หรือทรงกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิที่หน้าพระแท่นฯ (ทั้งเมื่อเสด็จฯ ถึง ในระหว่างประกอบพิธี และก่อนเสด็จฯ กลับ) ในขณะที่ทรงกราบพระสงฆ์และเมื่อพระสงฆ์กลับ <u>ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องประนมมือไหว้หรือถวายความเคารพ</u>

เมื่อเสร็จงานแล้วก่อนกลับ ให้ผู้เฝ้าฯ ถวายความเคารพโดยการไหว้หรือกราบพระบรมอัฐิ พระพุทธรูปสำคัญในพิธี

<u>กรณีเป็นงานยืนเฝ้าฯ</u>

ปฏิบัติตนในทำนองเดียวกับงานนั่งเฝ้าฯ ทุกประการ เพียงแต่ไม่มีเก้าอี้สำหรับนั่งเฝ้าฯ

กรณีมีพิธีสงฆ์

- พระสงฆ์ถวายศีล

เมื่อเจ้าหน้าที่กรมการศาสนากล่าวคำอาราธนาศีล ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องประนมมือ

เมื่อกล่าวคำอาราธนาศีลจบ พระสงฆ์จะถวายศีล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว/พระบรมวงศ์ จะทรงประนมพระหัตถ์รับศีล ผู้เฝ้าฯ ต้องประนมมือด้วยจนเสร็จการถวายศีล

- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

เมื่อเจ้าหน้าที่กรมการศาสนากล่าวคำอาราธนาพระปริตร ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องประนมมือ

เมื่อกล่าวคำอาราธนาจบ พระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว/ผู้แทนพระองค์/พระบรมวงศ์ จะทรงประนมพระหัตถ์ เมื่อถึงบทสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ผู้เฝ้าฯ ต้องประนมมือ เมื่อทรงลดพระหัตถ์ลง ให้ผู้เฝ้าฯ ลดมือลงและนั่งสำรวม

หากผู้เฝ้าฯ มีแนวทางปฏิบัติตามลัทธิศาสนาของตนเอง ไม่ต้องประนมมือ แต่ให้นั่งสำรวม

ผู้เฝ้าฯ ที่เป็นพุทธศาสนิกชน การประนมมือต้องปฏิบัติตามที่ทรงปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลา

- พระสงฆ์แสดงธรรมเทศนา

เมื่อเจ้าหน้าที่อาราธนาธรรม ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องประนมมือ เมื่อเริ่มแสดงพระธรรมเทศนา ให้สังเกตว่าทรงประนมพระหัตถ์ / ผู้แทนพระองค์ทรงประนมพระหัตถ์หรือไม่ หากทรงประนม

พระหัตถ์อยู่ให้ประนมไว้เช่นนั้น หากลดพระหัตถ์เมื่อใด ให้ผู้เฝ้าฯ ลดมือลงในท่าสำรวม

- พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน

กรณีมีการพระราชทานภัตตาหารแด่พระสงฆ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้แทนพระองค์ และพระบรมวงศ์ฝ่ายหน้าจะทรงปฏิบัติพระสงฆ์

กรณีเชิญบุคคลสำคัญหรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไปร่วมประเคนภัตตาหารและปฏิบัติพระสงฆ์ เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังจะเป็นผู้เชิญเฉพาะบุคคล ส่วนผู้เฝ้าฯ อื่น ให้ลุกขึ้นยืนแล้วถวายความเคารพ รอจนเสด็จกลับมาประทับพระราชอาสน์ จึงถวายความเคารพอีกครั้ง แล้วนั่งลง

ผู้ที่ได้รับเชิญให้ปฏิบัติพระสงฆ์ให้เดินตรงไปยังพระสงฆ์รูปที่เจ้าหน้าที่นำไป เมื่อถึงหน้าพระสงฆ์ให้หยุดยืนตรง หันหน้าไปทางพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือผู้แทนพระองค์ เมื่อประทับพระราชอาสน์แล้ว ให้ถวายความเคารพแล้วประเคนภัตตาหารเสร็จแล้วถวายความเคารพ แล้วนั่ง หากพระสงฆ์สนทนาด้วย จึงสนทนาโต้ตอบ

เมื่อพระสงฆ์รับพระราชทานฉันเสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศ์ จะทรงลุกขึ้นเพื่อเสด็จกลับไปประทับพระราชอาสน์และพระเก้าอี้ ผู้เฝ้าฯ ต้องยืนถวายความเคารพ รอจนกว่าทุกพระองค์จะประทับที่พระราชอาสน์และพระเก้าอี้แล้ว ให้ถวายความเคารพอีกครั้งและนั่งลง

ผู้ปฏิบัติพระสงฆ์ เมื่อทรงลุกขึ้น ให้ลุกขึ้นยืนตรงถวายความเคารพ เมื่อเสด็จผ่านให้ถวาย ความเคารพ และรอจนกระทั่งประทับที่พระราชอาสน์และพระเก้าอี้แล้ว ให้ถวายความเคารพกลับไปนั่งประจำ ที่นั่งเฝ้าฯ ก่อนนั่งให้ถวายความเคารพอีกครั้งและนั่งลง

- พระสงฆ์สดับปกรณ์

จะจัดให้มีในพระราชพิธีพระบรมศพหรือทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทานถวาย พระบรมอัฐิ (หมายกำหนดการจะกำหนดไว้)

กรณีนี้ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องมีส่วนร่วมปฏิบัติ เพียงแต่เมื่อทรงลุกขึ้น ให้ผู้เฝ้าฯ ลุกขึ้นถวายความเคารพ และเมื่อเสด็จผ่านให้ถวายความเคารพทุกครั้ง

ระหว่างที่ทรงทอดผ้า ผู้เฝ้าฯ ต้องยืนด้วยความสำรวมและหันหน้าไปยังที่ทรงยืนและรอจนกว่าจะทรงทอดผ้าเสร็จและเสด็จกลับไปประทับพระราชอาสน์ จึงถวายความเคารพและนั่งลง

หากมีพระสงฆ์หลายชุดผลัดเปลี่ยนกันสดับปกรณ์ จะทรงทอดผ้าจนครบ ผู้เฝ้าฯ ต้องถวาย ความเคารพทุกครั้งที่ทรงลุกขึ้น ประทับ และเสด็จผ่าน

กรณีทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมบูชากัณฑ์เทศน์ ทรงประเคนสัญญาบัตร พัดยศ และผ้าไตร ผู้เฝ้าฯ ต้องยืนตรงรอจนกว่าจะเสร็จ

- พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก และถวายพระพรลา

เมื่อพระสงฆ์ถวายอนุโมทนา (พิธีกรวดน้ำ) เริ่มตั้งแต่ ยะถา วาริวะหา... พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือผู้แทนพระองค์จะทรงหลั่งทักษิโณทก (กรวดน้ำ) ผู้เฝ้าฯ ประนมมือไหว้ เมื่อทรงหลั่งทักษิโณทกเสร็จ หากทรงประนมพระหัตถ์ ผู้เฝ้าฯ ต้องประนมมือไว้ เมื่อทรงลดพระหัตถ์ลงหรือหลังจากทรงหลั่งทักษิโณทกเสร็จแล้วไม่ทรงประนมพระหัตถ์ ให้ผู้เฝ้าฯ ลดมือลง

เมื่อพระสงฆ์ถวายอนุโมทนาจบ ประธานสงฆ์ถวายอดิเรกและถวายพระพรลา เริ่มตั้งแต่ ...อะติเรกะวัสสะสะตัง ชีวะตุ... พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงประนมพระหัตถ์ **ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องประนมมือ เนื่องจากเป็นการถวายพระพรแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นการเฉพาะ และรวมถึงการถวายพระพรลา**

<u>กรณีการอ่านประกาศกระแสพระบรมราชโองการ</u>

หากหมายกำหนดการกำหนดให้อาลักษณ์อ่านประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เมื่ออาลักษณ์เริ่มอ่านว่า “ประกาศพระบรมราชโองการ...” ผู้เฝ้าฯ ที่นั่งอยู่ต้องลุกขึ้นยืนในท่ายืนตรงถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (โดยปกติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะไม่ทรงยืน) และต้องยืนอยู่ในท่าสำรวม จนกว่าอาลักษณ์จะอ่านจบ และพระบรมวงศ์ทุกพระองค์ประทับนั่งเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เฝ้าฯ ถวายความเคารพแล้วนั่งลง